

MADDE BAĞIMLILIĞIYLA MÜCADELE TARİHİMİZE AİT İLK TEŞKİLÂT “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti”

Cem KARAKILIÇ*

ÖZ

Muhtelif milletler tarafından çok eski zamanlardan beri kullanılmakta olan alkol, tarih boyunca bir afet ve musibet sebebi olmuştur. Bu musibetle mücadele etmek için hemen her millette birçok kişi, bilhassa devlet adamları büyük bir gayret sarf etmiş, kanunlar neşrederek, kitaplar yazarak, hükûmet memurları tarafından takibatta bulunularak, bu zararlı alışkanlık engellenmeye çalışılmıştır.

Bu makale 1909 yılında kurulan ve madde bağımlılığıyla mücadele tarihimize ait ilk teşkilat olan “**Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti**” ile cemiyetin zararlı alışkanlıklarla mücadele yöntemlerini ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu çalışma aynı zamanda madde bağımlılığıyla mücadele tarihimize ait ilk teşkilatın bilinenin aksine “Hilal_1 Ahdar” olmadığı, “Hilal- Ahdar”dan 11 yıl önce (1909) bir grup gayretkeş vatandaş tarafından kurulan “**Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti**” nin bu sahada gerçekleştirilmiş olan ilk teşebbüs olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Madde Bağımlılığı, Alkol, Alkolle Mücadele, Osmanlı Devleti.

THE FIRST ORGANIZATION OF OUR HISTORY OF FIGHTING AGAINST SUBSTANCE ADDICTION “Karadeniz Ereğlisi Ottoman Organization of Enemies of Alcohol”

ABSTRACT

Having been used by various peoples from the ancient times on, alcohol has always been a cause for a disaster or a trouble. In order to fight against this trouble a lot of people almost in every society, in particular statesmen have paid more effort, enacted laws, written books, and officials have practiced them and tried to prevent this harmful habit.

The current study was conducted to set forth “Karadeniz Ereğlisi Ottoman Organization of Enemies of Alcohol”, which as the founded in 1909 and the first to deal with substance addiction in our history and the methods of dealing with the harmful habits by the organization. The purpose of the study was also to try to prove that the first organization in

* Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Öğrencisi, cemkarakilic@hotmail.com

our history to deal with substance addiction was not, unlike what is commonly known, “Hilal-ı Ahdar” but the first attempt achieved by “Karadeniz Ereğlisi Ottoman Organization of Enemies of Alcohol” that was founded by a group of devoted citizens 11 years before “Hilal-ı Ahdar” (1909) in this field.

Keywords: Substance Addiction, Alcohol, Fight against Alcohol, Ottoman State

GİRİŞ:

İnsanoğlunun doğanın nimetlerinden yararlanmayı öğrendiği andan itibaren muhtelif maddelerden yararlanarak üretmeye çalıştığı alkollü içecekler, tarih boyunca içenler için zehirleyici bir belâ, içenin ailesi ve yakın çevresi için bir felâket, cemiyet-i beşeriyye için ise; bir afet ve musîbet sebebi olmuştur (Beylerbeyli İbrahim, 1325: 231-232).

Kurun-u ûladan (ilk çağdan) beri Mısırlılardan Yunanlılara; Romalılarından Türklere kadar sâir toplumlar tarafından kullanılan alkollü içecekler zamanla bazı milletler için millî bir sembol, bazıları için ise kutsal bir anlamı ifade eder hâle gelmiştir. Ruslar ‘votkayı’, Almanlar ‘birayı’, Türkler ise ‘kısırak sütünden yapılan kırmızı’ millileştirirken, Hıristiyanlar şarapla kutsanmayı dinî bir vecibe olarak telakkî etmişlerdir.

Müskiratın (Alkollü içeceklerin) bugün milletler tarafından ve çok eski zamanlardan beri kullanılmakta olduğu bilinmekle beraber müskiratla mücadele tarihinin de bir hayli eski olduğu aşikardır. Hemen her millette birçok kişi, bilhassa devlet adamları içki ile mücadele etmiş, kanunlar neşrederek, kitaplar yazarak, hükûmet memurları tarafından takibatta bulunularak, bu zararlı alışkanlık engellenmeye çalışılmıştır. İçkiyi men hususunda gayret gösterenlerin kaffesini ise hiç şüphesiz Müslüman toplumlar oluşturmuştur (Karabekir, 1951: 1-3).

Hız. Muhammet, gelişinin gerçek nedenini övgü değer, güzel huyların öğretilmesi, üretilmesi, geliştirilmesi ve yerleştirilmesi olduğunu bildiğinden düzeni bozan, dostlukları yıkıp adaveti alevlendiren, insanoğlunu Allahın yolunda yürümekten alıkoyan ve kulların arınma ve yücelme aracı olan ibadetten uzaklaştıran müskirata karşı savaş açarak Müslümanları yavaş yavaş içkiden uzaklaştırma yolunu seçmiştir. Nihayet alkollü içeceklerin haram olduğuna dair inen müteaddit âyetlerle birlikte müskirat kat’i olarak yasaklanmış, Hız. Muhammet de birçok hadis-i şerifinde içkiyi lanetleyerek mü’minlere haram kıldığını defaâtle vurgulamıştır (Atabek, 1982: 224-227). Ancak İslamiyet’in ilk devirlerinden itibaren, birkaç yüz sene İslam dinini emirlerine riayet ederek müskirat denilen musîbetin şerrinden, mazarratından kurtulan Müslümanlar sonraki yüzyıllarda işret ile tekrar haşır neşir olmaya başlamış böylece bu eski hastalık yeniden Müslümanlar arasında icrayı habasete başlamıştır (Bilgisel, 1974: 6).

Osmanlı Devleti zamanında ise alkollü içeceklerin seyri inişli çıkışlı bir durum arz etmiştir. Padişahların kişisel yaşamlarının etkisiyle kimi zaman yasaklanan içki kimi zaman da görmezden gelinerek serbest bırakılmıştır. Kanunî Sultan Süleyman, III. Murat, III. Mehmet, IV. Murat ve III. Selim gibi padişahlar zamanında alkollü içecekler kat’i surette yasaklanırken; II. Selim, III. Ahmet, Abdülmecid ve V. Murat’ın devri saltanatında içki kullanımını artmıştır (Yalçın, 2007: 8). Bugün tarihi, bir kavga ve hesaplaşma aracı olarak

gören bazı kişilerce padişahların bir kısmının sarhoşluk derecesinde alkol kullandığı iddia edilse de hakikatte İslam'a gönül vermiş, canını, malını ve mesâîsini bu uğurda harcamış Osmanlı yöneticileri dinî inançları gereği haram olan içkiyle mücadeleyi kendileri için daima bir vazife olarak görmüş ve bu mücadeleyi asırlar boyunca biteviye devam ettirmiştir (Ayvazoğlu, 2007: 14).

İçkiyle mücadele hususunda devlet adamlarının pişdarlığında (liderliğinde) yapılan mücadeleler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla birlikte de devam etmiş, Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey¹ tarafından yapılan ilk yasa teklifinde dinimizce tahrim edilmiş olan sarhoş edici içkilerin halkımız arasındaki kullanımının yaygınlaşmasından dolayı fenalıkların arttığı gerekçe gösterilip müskiratın yasaklanması istenmiştir (Hacıfettahoğlu, 2003: 81-87). Meclisin muhafazakâr kesimi arasında büyük bir taraftar toplayan bu fikir 15 Eylül 1920 tarih ve 22 sayılı yasa ile "Men-i Müskirat Kanunu" olarak kabul edilmiştir (Sülker, 1985: 151-155) Bu kanunla birlikte Osmanlı sınırları içerisinde her nevî müskiratın imâl, ithâl, fûruht (satış) ve istimali (kullanımı) yasaklanmış, müskirat imâl, ithâl ve fûruht edenlerin çeşitli para cezalarına mahkum edileceği ısrarla vurgulanmıştır. Sonraki yıllar ise içkinin seyri yine hükûmet politikalarına bağlı olarak inişli çıkışlı bir durum arz etmiştir (Gençosman, 1981: 27-28).

Osmanlı Devleti ve Millî mücadele safhasında devlet adamlarının nezdinde girişilen bu mücadeleler 5 Mart 1920 ile birlikte bir halk hareketine tahvil etmiş, bugüne kadar devlet adamlarının gayretleriyle gerçekleştirilen faaliyetler yerini öncülüğünü vatandaşların yaptığı bir sivil toplum hareketine bırakmıştır. Millî mücadele yıllarında milletin istiklâl mücadelesi için gösterdiği azim ve kararlılığı yok etmek isteyen işgal kuvvetleri-bilhassa İngilizler- Türk gençlerini içki vasıtasıyla gaflet ve betaete sevk etmek için birtakım teşebbüslere başvurmuşlardır. İngilizlerin gemilerle getirdiği içki ve uyuşturucuları Anadolu halkına tevzi etmeye çalışması, "Fahrettin Kerim Gökay, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Velid Ebuzyiya ve Eşref Edip" gibi bir avuç Türk münevverini Hilâl-i Ahdar (Yeşil Ay) adında bir cemiyet tesis etmeye sevk etmiştir (Çayır, 2007: 9). Böylece madde bağımlılığıyla mücadele tarihimizin ilk halk hareketi bir çatı altında toplanmış, bu kutsal vazifeyi ve bu büyük misyonu omuzları altına alarak çalışmalarına başlamıştır.

Yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız bu bilgilere rağmen arşivlerde yaptığımız çalışmalar esnasında karşımıza çıkan yeni belgeler madde bağımlılığıyla mücadele tarihimizin evveliyatı hususunda ilginç bilgiler ihtiva etmektedir. Nitekim makalemizin müteaddit satırlarında madde bağımlılığıyla mücadele hususunda öncülüğü devamlı surette devlet adamlarının yaptığı, halkın ise; ilk kez Hiâl-i Ahdar ile birlikte bu mücadeleye iştirâk ettiğini vurgulamıştık. Oysa Sırat-ı Müstakîm Dergisi'nin² Haziran 1910 yılına ait nüshasında derc

¹ Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde İkinci grup olarak adlandırılan muhalefetin önderlerinden olan Ali Şükrü Bey, 1884'de Trabzon'da doğdu. 12 Ocak 1920'de açılan son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ına Trabzon mebusu olarak girdi. Meclis-i Mebusan'ın kapatılmasından sonra Büyük Millet Meclisi'ne, Lazistan Mebusu olarak katıldı. Mecliste yetkilerin bir kişide toplanmasına ve Mustafa Kemal'in izlediği siyasete karşı çıktı. 27 Mart 1923'de Topal Osman Ağa tarafından Ankara'da vurularak öldürüldü. Bkz. Fahrettin Çiloğlu, **Kurtuluş Savaşı Sözlüğü**, İstanbul 1999, s.13.

² Ebu'l-Ulâ Zeyn el Abidin ve Eşref Edip tarafından, 14 Ağustos 1908'de yayım hayatına başlamıştır. II. Meşrutiyet döneminde Mehmet Akif Ersoy'un başyazarlığında çıkan mecmua kurtuluş savaşı süresince çok büyük hizmetler görmüştür. Haftalık olarak neşredilen mecmûada dinî, millî, edebî ve siyasî konular işlenmiştir.

edilen bir nizam-nâme madde bağımlılığıyla mücadele mefhumunun evveliyatı ve pişdarları hakkında var olan bilgilerin eksik olduğunu ortaya koymaktadır.

Söz konusu nizam-nâme “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti” adıyla II. Meşrutiyetin başlarında (1909) Ereğli’de tesis edilen bir cemiyete aittir. Bu teşkilât Tunalı Hilmi Bey’in³ bir konferans vasıtasıyla Ereğli’de olduğu günlerde yine onun destek ve teşvikiyle kurulmuş, ilk toplantısını ise 8 Aralık 1909 tarihinde yapmıştır. İki Hıristiyan, beşi hiç içki kullanmamış olan toplam 69 kişilik bir heyetle çalışmalarına başlayan cemiyet, teşkilata ait nizam-nâmeyi Haziran 1910 tarihinde Sırat-ı Müstakîm Dergisi’nde neşrederek, kuruluş saiki ve felsefesini kamuoyuna duyurmaya çalışmıştır. Nizam-nâmenin 7. maddesinde cemiyetin hükümet ve kanunlar tarafından tanındığı bildirilmekle beraber belgenin resmî makamlardaki tekemmülü hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Buna rağmen cemiyetin kuruluş tarihiyle nizam-nâmenin yayımlandığı tarih arasındaki altı aylık fark, cemiyetin amelî sahada herhangi bir varlık göstermese de nazarî sahada var olduğunu düşündürmektedir.

Hilâl-i Ahdar’dan on bir yıl önce tesis edilmesi hasebiyle madde bağımlılığıyla mücadeleyi hedef ittihaz eden ilk teşkilat olan “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti” sadece zamanlama açısından değil, kuruluş fikri ve felsefesi açısından da kendisinden önceki teşebbüsler arasında müstesnâ bir yere sahip olmuştur. Zararlı maddelerle mücadele mefhumunu devlet adamlarının inhisarından kurtarıp halka mal etmesi ve bu mücadeleyi dinî ve bilhassa sıhî saiklere dayandırması teşhis, tahlil ve tedavide müterakkî bir anlayışı benimsemesi onu diğer teşebbüslerden tefrik eden fikrî ve felsefî özelliklerden yalnızca birkaçı olmuştur. Mezkûr cemiyet kuruluş amaçları konusunda ise nizam-nâmesinin ilk maddesinde şu ifadeler yer vermiştir: “Müslümanların peygamberi (s.a) bir mel’ûn (lanetlenmiş) canavar için “habîsliklerin (fesatlıkların, kötülüklerin) anası” buyurmuştur; o da: içkidir. Bugün hele Frenkleri (Avrupalıları), huyca, sağlıkça, kemire kemire zehirliyor, öldürüyor. Osmanlılar arasına yayıldıkça yayılıyor. Katresini (damlasını) haram bildikleri hâlde Müslümanların bile birçoğu kendilerini bu azılı düşmandan koruyamıyorlar. Böyle bir düşmanla çarpışmak üzere Ereğli hemşehrileri “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cem’iyeti” adıyla bir sancak açtılar, bunun altına toplanıyorlar...” (Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti Nizam-nâmesi, 1326: 195).

İçkiyle birlikte tütün, afyon, kahve ve hatta çay gibi bağımlılık yaratan maddelerle topyekûn bir mücadeleyi kendisine şiar olarak kabul eden “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti” hedef kitle olarak çocukları seçmiş, bilhassa mektep çocuklarının bu melun canavarın eline düşmemesi için gerekli tedbirleri almayı uygun görmüştür. Bu amaçla neşredeceği gazete ve dağıtacağı risaleciklerle de halkı bilinçlendirmeyi içkiye karşı onlar da

183. sayıdan itibaren “Sebilü’r-reşâd” adıyla yayın hayatına devam etmiştir. Bkz. Abdullah Ceyhan, **Sırat-ı Müstakîm ve Sebilü’r-reşâd Mecmuaları Fihristi**, Ankara 1991, s.VIII.

³ Bir siyaset adamı olan Tunalı Hilmi Bey, 1871’de Eskicuma’da doğmuştur. 1896’da Osmanlı İhtilâl Fırkası’nı kurmuş, İshak Sukuti ve Abdullah Cevdet’le birlikte “Osmanlı Gazetesi”ni yayımlamıştır. Mütareke döneminde Bolu Mebusu olarak Osmanlı Meclis-i Mebusan’ına seçilmiş, Düzce Ayaklanmasının bastırılması ile Ereğli’yi işgal etmeye çalışan Fransızlara karşı direniş örgütlenmesinde görev almıştır. 1923 ve 27 seçimlerinde Zonguldak milletvekili olarak meclise giren Tunalı Hilmi Bey 1928’de İstanbul’da vefât etmiştir. Bkz. Samet Ağaoğlu, **Kuvay-ı Milliye Ruhü**, Ankara 1944, s.219.

bir nefret duygusu uyandırmayı amaçlamıştır (Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti Nizam-nâmesi, 1326: 195).

“Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cem’iyeti”nin dikkati celb eden vasıflarından biri de madde bağımlılarına karşı tatbik etmeyi kararlaştırdığı fikirleri olmuştur. Nizam-nâmenin muhtelif maddelerinde bu husustaki görüşlerini: “*Cem’iyete giren, içki kullanıyorsa katresini ağzına en azından bir yıl koymamaya tövbe eder... Herkes tövbesini kendi kendine eder, lâkin, tutamazsa cem’iyetin idâre meclisi huzûruna gelir: “Beni kurtarın” dercesine i’tirâfta bulunur, cem’iyette tövbesini tutamamış olmakla beraber za’afını bildirmekten çekinmemek, kurtulmayı dilemek, merdliğinde bulunan o kardeşini yine cem’iyete alır, mutlaka kurtarmayı boynuna en büyük, en mübârek bir borç, bir arkadaşlık bilir. Şu kadarki tövbesini bir yılda iki kere tutamayan, yahut saklıca içtiği cem’iyetçe sâbit olan, cem’iyetten sayılmaz, sayılmamakla beraber cem’iyet onu ıslâh etmeyi elbette yine vazife bilecektir.*” (Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti Nizam-nâmesi, 1326: 195). satırlarıyla anlatan cemiyet, madde bağımlılarının nefret ve kinle değil, şefkat ve merhametle tedavi edileceği fikrinden yola çıkarak, onları ikna yoluyla bu illetten kurtarmayı hedef ittihaz etmiştir. Bununla birlikte madde bağımlılığının vazgeçmesine rağmen sözünde duramayan müptelâlara ceza-i nakdiye uygulama kararı almış, tövbesini defâatla bozup işrete dalanları dahi bu bataklıktan kurtarmayı boyunlarına mübârek bir borç, bir arkadaşlık görevi olarak kabul etmiştir. Böylece; söz konusu cemiyet ikna, tövbe, para cezası gibi tedbirleri, madde bağımlılığıyla mücadele hususunda kullanan ilk teşebbüs olmuş, bu özelliğiyle kendisinden sonra kurulan cemiyetlere de örnek teşkil etmiştir.⁴ (“Türkiye İçki Aleyhtarı Gençler Cemiyeti” gibi)

Cemiyetin dikkate değer bir başka noktasını da azâ seçiminde göz önünde bulunduracağı kriterler oluşturmuştur. Yedi azâlî bir idare meclisi ile yönetilecek olan, “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti”, azâsından beşini mutlaka içki kullanmış, hatta sarhoşluk âleminde epeyce yuvarlanmış, ikisini ise, eğer varsa, içki hiç kullanmamış olanlardan teşkil etmiştir. (Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti Nizam-nâmesi, 1326: 196). Bu sayede insanların fizikî bünyesine olduğu kadar, sosyal bünyesinde de derin yaralar açan bu illetin zararlarını canlı örnekler vasıtasıyla insanlara daha etkili bir biçimde anlatacağını tasavvur etmiştir.

SONUÇ:

Sonuç olarak; ortaya koyduğumuz bu belgeler bize, madde bağımlılığıyla mücadele tarihimizde müskiratı insanlar ve insanların teşkil ettiği cemiyetler için büyük bir afet, büyük bir musîbet ve büyük bir felâket olarak addedip beşeriyetin maddî ve manevî faidesi için işret ile mücadele eden ilk sivil hareketin “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti” olduğunu göstermektedir. Hilal-i Ahdar’dan on bir yıl evvel (1909) bir avuç gayretkeş Karadenizli tarafından kurulan bu cemiyet, yalnızca ilk olmak hususunda değil zararlı maddelere taalluk eden konularda uygulamaya koyduğu ilke ve yaklaşımlar zaviyesinden de büyük bir öneme sahiptir. İşte bütün bu özellikler söz konusu cemiyetin tarihî önemini artırmış, bu ulvî teşebbüsün tarihin tozlu sayfaları arasından çıkarılarak gelecek nesillere aktarılmasını zorunlu kılmıştır.

⁴ Bu konuda bkz. **Hilâl-i Ahdar Cem’iyeti Nizâm-Nâmesi**, Hilâl Matbaası, İstanbul 1336, s.1-8.

KAYNAKÇA

- AĞAOĞLU, Samet (1944), **Kuvay-ı Milliye Ruhü**, Ankara 1944.
ATABEK, Erdal (1982), **Alkol ve İnsan**, İstanbul.
AYVAZOĞLU, Beşir (2007), “Sû-i Misâl Emsâl Olmaz”, **Zaman Gazetesi**, 22 Kasım.
BEYLERBEYLİ İBRAHİM (1325), “İşret ve Müskiratın Vücûda Tesiri”, **Sırat-ı Müstakîm**, Yıl: 3, Sayı: 67, s.231-232.
BİLGİSEL, Şevket (1974), **İslamlık'ta İçki**, İstanbul.
CEYHAN, Abdullah (1991), **Sırat-ı Müstakîm ve Sebilü'r-reşâd Mecmuaları Fihristi**, Ankara.
ÇAYIR, Sefa (2007), “Hilâl-i Ahdar veya Yeşilay”, **Tefekkür**, Sayı:13.
ÇİLOĞLU, Fahrettin (1999), **Kurtuluş Savaşı Sözlüğü**, İstanbul 1999.
GENÇOSMAN, Kemal Zeki (1981), **Devlet Kuran Meclis**, İstanbul.
HACIFETTAHOĞLU, İsmail (2003), **Ali Şükrü Bey**, Ankara.
Hilâl-i Ahdar Cem'iyeti Nizâm-Nâmesi, Hilâl Matbaası, İstanbul 1336.
KARABEKİR, Ömer Cemal (1951), **İçkinin Maddî, Manevî ve Sıhî Mazarratları**, İstanbul 1951.
“Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti Nizam-nâmesi”, **Sırat-ı Müstakîm**, Yıl:4, Sayı:95, Haziran 1326.
SÜLKER, Kemal (1985), **Osmanlı'dan Günümüze İçki ve Toplum**, İstanbul.
YALÇIN, Soner (2007), “Hangi Osmanlı Padişahları İçki İçerdi?”, **Hürriyet Gazetesi**, 18 Kasım.

KARADENİZ EREĞLİSİ OSMANLI İÇKİ DÜŞMANLARI CEM'İYETİ NİZÂM-NÂMESİ

BİRİNCİ MADDE- Müslümanların peygamberi (s.a) bir mel'ûn [lanetlenmiş] canavar için “habîsliklerin [fesatlıkların, kötülüklerin] anası” buyurmuştur; o da: içkidir. Bu gün hele Frenkleri [Avrupalıları], huyca, sağlıkça, kemire kemire zehirliyor, öldürüyor. Osmanlılar arasına yayıldıkça yayılıyor. Katresini [damlasını] haram bildikleri halde Müslümanların bile bir çoğu kendilerini bu azılı düşmandan koruyamıyorlar. Böyle bir düşmanla çarpışmak üzere Ereğli hemşehrileri “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cem'iyeti” adıyla bir sancak açtılar, bunun altına toplanıyorlar...

İKİNCİ MADDE- Cem'iyet, fikrini, emelini, mesleğini [çıkarmak aylık bir gazeteden başkaca] bedava dağıtacağı risâleciklerle, vereceği konferanslarla, hele [terbiyenin en temellisi, gönüllüsü ilk terbiyedir; ilk terbiyenin çekirdeği; özü çocuklardadır; Çocuklar, en elverişli bir terbiye tarlasıdır; İmdi:] mekteplere her türlü vâsıtayı kullanarak sokulmakla, hatta en ziyade sarhoşlar yanında, içki meclislerinde bulunmakla hafif, içimi pek latîf gelen bira, o mel'ûn canavarın en kurnaz bir kılavuzu gibi öne düşerek, şu son senelerde, ağzı süt kokan yavrularımızı bile kolayca aldatmakta olduğundan, içkiler içinde birayı en keskin, en korkunç bir düşman gibi tanıyarak, bunun açmakta oldukları yolların, uçurumların ne iğrenç olduğunu da anlatmakla bütün aleme içkiden nefret duygusunu saçmaya, elhâsıl [özetle], içkiciler nefrete, kine değil şefkate, merhamete layık mazlûmlar olduklarından, onları insanlığın bütün tatlılığıyla, fakat gözleri karşısına dâimâ birer içki neticesi sergileri kurarcasına içkinin zararlarını, iğrençliklerini, yaralarını göstermekle kurtarmaya, her fırsattan istifâde ederek uğraşacaktır.

[Şu kadar ki: insanları belki içkiden daha korkunç olarak kavramış olan tütünü de unutmayacak, kuvvetini kullanabildiği yerde tütün düşmanı da kesilecek, afyon, esrar gibi hatta kahve gibi, çay gibi zehirleri de diline dolamayarak, insanlar arasından çıkarıp atmak yolunu hazırlayacaktır.]

ÜÇÜNCÜ MADDE- Cem'iyete giren: içki kullanıyorsa, katresini ağzına en azından bir yıl koymamaya tövbe eder, yılda, cem'iyete en azdan kırk para verir, en azından bir kişiyi cem'iyete girdirmeyi üzerine alır.

[Herkes tövbesini kendi kendine eder, lakin, tutamazsa cem'iyetin idâre meclisi huzûruna gelir: beni kurtarın dercesine i'tirâfda bulunur, cem'iyette tövbesini tutamamış olmakla beraber za'afını bildirmekten çekinmemek, kurtulmayı dilemek, merdliğinde bulunan o kardeşini yine cem'iyete alır, mutlakâ kurtarmayı boynuna en büyük, en mübârek bir borç, bir arkadaşlık bilir. Şu kadarki tövbesini bir yılda iki kere tutamayan yahut saklıca içtiği cem'iyetçe sâbit olan, cem'iyetten sayılmaz (sayılmamakla beraber cem'iyet onu ıslâh etmeyi elbette yine vazîfe bilecektir.)

DÖRDÜNCÜ MADDE- Cem'iyetin, temel a'zâsından, ömründe içki kullanmamış olanlar yemin ettikleri: biner yıl yaşasalar, evlerde, şurada burada saklı kapaklı, yani husûsî olarak, içki kullanılır olsa bile, hiç olmazsa [Ereğli kasabasına değil] bütün Ereğli sınırları içinde bir tek meyhane kalmayana kadar içki düşmanlığını kendilerine iş edineceklerdir.

[Bu mutluluğu görmeye ömürleri yetmezse çocuklarına etmiş oldukları yemini yerine getirmeleri terbiyesini verdikten başkaca da vasiyetler edecekler, vasiyetnâmeler bırakacaklardır.

Yaşasın o oğullar, kızlar... yaşasın o Ereğliler, yaşasın o Ereğli sınırları içinde, dışında yaşayan hemşehriler, Osmanlılar... Hatta bütün yeryüzündeki insanlar ki: “Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cem'iyeti”ne, yer yer meclisler kurarak, cem'iyetler açarak, yardımcı olurlar. Cemiyette yeryüzündeki bütün bu gibi açılan, yahut açılmış olan cemiyetlerle danışmaya, mektuplaşmaya girişerek, edilen tecrübelerden istifâdeyi en büyük bir feyz, bir muvaffakiyet yolu bilir.]

BEŞİNCİ MADDE- Cem'iyet, eğer varsa, biri doktor olmak üzere, yedi a'zâlı bir idare meclisi ile idâre olunur, azasından beşi mutlaka içki kullanmış, hatta sarhoşluk aleminde epeyce yuvarlanmış, ikisi, eğer varsa, içki hiç kullanmamış olanlardan olur. İdâre meclisi en azından, alel'âde iki haftada bir kere toplanır. Her altı ayda bir kere bir cem'iyet meclisi kurulur. Buna cem'iyetin bütün a'zâsı da'vet edilir. İdâre meclis a'zâsı ile bunlardan birini cem'iyet reîsi olarak bu meclis intihâb eder [**seçer**]. Cem'iyetin bir kâtib-i sandûkkârı [**veznedarı**] bulunur. Bunları idâre meclisi kendi a'zâsından intihâb eyler.

ALTINCI MADDE- Cem'iyet, vazîfesini bitirmiş sayılınca umûm a'zânın üçte iki reyî varsa, dağıtılabilir, dağılınca: malları, mülkleri, her şeyi “Karadeniz Ereğlisi Ma'ârif Komisyonu”na hediye edilecektir.

YEDİNCİ MADDE- Cem'iyet, hükûmetçe, kanunca tanınmıştır.

قارادکیز ارکلیسی

عثمانی

ایچکی دشمنلری جمعیتی

نظامنامه سی

برنجی ماده -- مسلمانلرک پیغمبری ا. ص. ع. ا. برملون جانانوار ایچین (خبیثلرک آناسی) بویورمیدر ؛ اوده ؛ (ایچکی) در . (ایچکی) ، بوکون هاه فرسکاری ، خوینجه ، صالحهجه ، کبیره کبیره زهرلیور اولدوربور . عثمانیلر آراسنه یاییلدیله یاییلبور . قطره سنی حرام بیلدکلری حالده . مسلمانلرک بیله برجونغی کندیلری بو آزیلی دشمندن قورویامبورلر . بویله بر دشمنله چارپیشیق اوزره (ارکلی) همسهریلری (قارا دکیز ارکلیسی عثمانی ایچکی دشمنلری جمعیتی) آدیله بر صالحاق آجدیلر ، بونک آلتنه طولانیورلر . . .

ایکینجی ماده -- جمعیت ، فکری ، املینی ، مسلمانلری [چیقاراجی آیلق بر غزته دن باشقهجه] بدوا داغینه جنی رساله چکلره ، ویره جکی قو . نفرانسارلره . هله [تربیه نك الك تملیسی ، کواکیسی ایلك تربیه در ؛ ایلك تربیه نك چکر دک ؛ اوزو چوجقلرده در ؛ چوجقلر ، الك الوه ریشلی بر تربیه نارلاسیدر ؛ ایدی ؛] مکتبلره ، هرتورلو واسطه یی قوللانهرق ، صوفولقاه ؛ حتی الك زیاده سرخوشلر یاننده ، ایچکی مجلسلرنده بولونملاه ؛ خفیف . . ایچیمی بک لطیف کلن (پیرا) ، اوملئون جانانوارک الك قورناز بر قلاووزی کبی اوکه دوشهرک ، شو صوک سنه لرده . آغزی سود قوقان یاورولریمی بیله قولایجه آلدانمده اولدیفندن ، ایچکیلر ایچینده (پیرای الک کسکین . الک قورقونج بر دشمن کبی طانییه رقی ، بونک آچمده اولدقلری یولارک ، اوچو . رومارک نه ایکنیج اولدیفنی ده اسکلاقله . بوتون عالمه ایچکیدن نفرت دیویوسنی ساچایه ؛ الحاصل ، ایچکیچیلر نفرتنه . کینه ده کیل ؛ شفقتنه ، سرجه لایق مظلومار اولدقلرندن ، اوللری انسانلک بوتون طائیلیناه ؛ فقط ؛ کوزلری قارشیسینه دائما برور (ایچکی نتیجه سی سرکبلی) قورارجه سنه ایچکینک ضررلری . ایکنیجکلری ، یارالری کورسترمکل قورنارمه یه ، هر فرستدن استفاده ایدهرک ، اوغراشه چقدر . .

ا شوقدرکه ؛ انسانلری بلکه ایچکیدن دها قورقونج اولاری قاورامش اولان (توتون)ی ده اونوتما یه جق ؛ قوتنی قوللانا بیلدیکی برده (توتون دشمنی) ده کسلیه جک (آفیون) ، (اسرار) کبی ، حتی (قهوه) کبی ، (چای) کبی زهرلری ده دیلینه دولامیه رقی ، انسانلر آراسندن چیقاروب آتق یولینی حاضر لایه چقدر .

اوچونجی ماده -- جمعیته کیرن ؛ ایچکی قوللانیه روسه ، قطره سنی آغزیه الک آزدن بر بیل قورعایه توبه ایدر ؛ بیله ، جمعیته الک آزدن ، (فرق یاره) ویریر ؛ الک آزدن بر کیده یی جمعیته کیردیرمه یی اوزرینه آلیر .

هرکس توبه سنی کندی کندیسنه ایدر ؛ لکن ؛ طونامازسه ؛ جمعیتک (اداره مجلسی) حضورینه کلیر ؛ (بنی قورناریک) درجه سنه اعترافده بولونور ؛ جمعیت ده . توبه سنی طونامامش اولملاه برابر ضعه یی بیله برمکدن چکینه مک . قورنولای دبله مک صردلکننده بولنان او قارداشین یه جمعیته آلیر ؛ مطلقا قورنارمای بونونه الک بیوک ، الک مبارک بر بورج ، بر آرقاداشق بیلیر . شوقدرکه توبه سنی بر بیله ایکی کره طونامایان ؛ یاخود صافلیج ، ایچدیکی ، جمعیته ثابت اولان ، جمعیتدن صاییلماز (صاییلماقله برابر جمعیت اونی اصلاح ایتمی البته یث وظیفه بیله چکدر) . .

دوردنجی ماده — جمعیت، عمل اعضاسندن، عمرئده ایچکی قوللاماش اولانلر یمن ایتدیلرکه : بیکر بیل یاشاسلر ، اولرده ، شوراده بوراده صالحی قاپاقلی ، یعنی خصوصی اولارق ، ایچکی قوللانیلر اولسه بیله ، هیچ اولمزه [ارکلی قصیه سنده دکل] بوتون ارکلی صینیرلری اینجده بر تک هیخانه قاپایانه قدر ایچکی دشمنلنی کندنلرینه ایش ایدینه جکلردر .

[بو موطولانی کورمه عمرلری یغزسه چوجقلرینه ایتش اولدقلری یعنی برینه کتیرمه لری تربیه سنی ویردکدن باشقه جه ، وصیتلر ایده جکلر ، وصیتنامه لر براته جقلردر . .

یاشاسین او اوغولار ، قیزلر . . یاشاسین او ارکلیلر ، یاشاسین او ارکلی صینیرلری ایچنده ، طیشنده یاشایان همشریلر ، عثمانیلر . . حتی بوتون بر یوزنده کی انسانلرکه : (قارا دکیز ارکلیسی عثمانلی ایچکی دشمنلری جمعیتی) نه ، بر بر مجلسلر قورارق ، جمعیتلر آچارق ، یاردیمی اولورلر . جمعیت ده بر یوزنده کی بوتون بوکی آچیلان ، یاخود آچیلماش اولان جمعیتلرله دانیشمايه ، مکتوبلاشمايه کیریشه رک ، ایدیلن نجره لردن استفاده یی ائک بو بوک بر فیض ، بر موفقیت یولی بیلیر .

بشجی ماده — جمعیت ، اکر وارسه ، بری دو قنور اولقی اوزره ، یدی اعضالی بر (اداره مجلسی) ایله اداره اولونور ؛ اعضاسندن بشی مطلقا ایچکی قوللاماش ، حتی سرخوشلق عالنده ایچه یو وارلاش ؛ ایکسی ، اکر وارسه ، ایچکی هیچ قوللاماش اولانلردن اولور . (اداره مجلسی) ائک آزدن ، علی العاده ایکی هفته ده بر کره طویلانیلر . هر آلتی آیده بر کره بر (جمعیت مجلسی) قوریلور . بوکا جمعیتک بشون اعضاسی دعوت ایدیلور . اداره مجلس اعضاسی ایله بولردن برنی جمعیت رئیس اولارق بو مجلس انتخاب ایدور . جمعیتک بر (کاتب مندفکار) ی بولونور . بولری (اداره مجلسی) کندی اعضاسندن انتخاب ایلر .

آلتنجی ماده — جمعیت ، وظیفه سنی بترمش صایینجه عموم اعضاسانک اوچده ایکی رأیی وارسه ، داغیلا بیلیر ؛ داغیلا بیلرجه : مالاری ، ملکلی ، هریشی (قارا دکیز ارکلیسی معارف ذویه سیونی) نه هدیه ایدیلر جکلدر .

یدنجی ماده — جمعیت ، حکومتجه ، قانونجه طائمشدر .

تمل مجلسی

۹ محرم ۱۳۲۸ ، ۸ کانون ثانی ۱۳۲۵

بر قونفرانس وسیله سیله طونالی حلمی بک ایچکی به قارشى بر جمعیت پایلمسی تکلیفنده بولوندى . جمعیته ایکسی خرسئیان ، بشی ایچکی هیچ قوللاماش اولقی اوزره (۶۹) همشری یازیلدی . (کل مسکر حرام) تملجه شو قلاووز قبول اولوندى :

هر سرخوشلق ویرن ، دشمندر . . .